

Рошкович Г. М., Медвідь Л.І.
Мукачівський державний університет
м. Мукачево
gobson1998@gmail.com
me_lar@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ВУЗЬКОКОЛІЙНИХ ЗАЛІЗНИЦЬ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Подолання простору – одна з найважливіших умов туристичної подорожі. Послуги перевезення – постійний компонент у структурі туристичних послуг, тому розвиток туризму й транспорту тісно взаємопов'язані.

Важливим напрямком розвитку туризму в Україні та Закарпатській області може бути створення туристичного комплексу на базі вузькоколійних залізниць. Збудовані на початку минулого століття вузькоколійні залізниці в Україні призначались для обслуговування лісосік, шахт, рудників, промислових підприємств. За часів Австро-Угорщини та Чехословаччини на Закарпатті було прокладено 1339 км вузькоколійних залізниць.

Сьогодні лише близько 90 км вузькоколійок області знаходиться в робочому стані, значна їх частина є неробочою або розібраною. Існуючі вузькі колії проходять мальовничими районами, багатими на незаймані ліси, термальні та заповідні озера, пам'ятки історії тощо. Вони сполучають туристично привабливі регіони Закарпатської області: Берегове – Іршава – Приборжавське (62,2 км), Виноградів – Хмільник (19,8 км) та Іршава – Ільниця (5,9 км). В обслуговуванні залізничних перевезень задіяно 8 пасажирських та 142 вантажних вагони. Середня швидкість руху поїздів між станціями 20 км/год. [1]

З туристичною метою рекомендується використовувати такі вузькоколійні залізничні маршрути:

Маршрут № 1. Берегове - Іршава – Білки – Приборжавське – Бронька – Лисичево – Довге – Імстичево – Берегово. Посадка пасажирів виконується на станції Берегово, на якій є пасажирські платформи, камери схову, зал

очікування, квиткові каси. Тривалість зупинок: Іршава – 1 год 30 хв; Білки – 40 хв.; Приборжавське – 1 год 10 хв; Бронька – 30 хв; Лисичево – 30 хв; Довге – 30 хв; Імстичево – 45 хв. Туристам пропонується оглянути: м. Іршава – національний природний парк «Зачарований край»; замок Бодулів; древні церкви; Білки – народний музей трудової слави; музей історії релігії та атеїзму; Приборжавське – жіночий монастир; Бронька – Бронецький замок XI – XVI ст.; Лисичево – кузня-музей XIX ст.; Довге – палац Довгаїв XV ст.; Імстичево – водяний млин.

Маршрут № 2. Берегове – Кідьош – Великі Береги – Нове Село – Хмільник – Шаланки – Олешник – Виноградів – Закарпатський. Посадка пасажирів виконується на станції Берегове. Тривалість зупинок: Кідьош – 40 хв; Великі Береги – 35 хв; Нове Село – 40 хв; Хмільник – 1 год 30 хв; Шаланки – 45 хв; Олешник – 30 хв. На даних зупинках туристам пропонується оглянути: Кідьош – середньовічна церква 1332 р., реформатський костел – пам'ятник провінціального кам'яного зодчества XII-XIV ст.; Великі Береги – Палац Берегіїв у стилі бароко; музей ткацтва; Нове Село – архітектурна пам'ятка – садиба заможної та знатної родини Уйгей XIX ст., реформаторський костел 1421 р., красзнавчий музей; Хмільник – цілюще джерело; Шаланки - кам'яний храм XIV ст.; древня церква XVII ст.; Олешник – церква XVII ст.; Виноградів-Закарпатський – древні кам'яні церкви, Виноградівський замок, Палац Перені, монастир XI –XV ст.

Маршрут № 3. Берегове – Хмільник – Сільце – Ільниця – Кам'янка – Іршава – Берегове. Посадка пасажирів проводиться на станції Берегове. Тривалість зупинок: Хмільник – 1 год; Сільце – 30 хв; Ільниця – 40 хв; Кам'янка – 1 год 30 хв; Іршава - 50 хв. Туристам пропонується оглянути: Хмільник – залізничну станцію Хмільник, яка ізольована від населених пунктів та автошляхів і знаходиться серед лісу (на станції є залізничний арочний міст через річку Боржаву (1884 рік), механічний семафор, механічні стрілки (1889 рік), танкерна система для заправки водою паровозів та бойлерна), цілюще джерело; Сільце – андезитовий кар'єр (один з найбільших в Україні); Ільниця –

туристичний об'єкт «Смерековий камінь»; Кам'янка – мінеральні джерела; Іршава – національний природний парк «Зачарований край»; замок Бодулів.

Маршрут № 4. Берегове – Великі Береги – Нове Село – Хмільник – Кідьош – Берегове. Посадка пасажирів виконується на станції Берегове. На даній станції є пасажирські платформи, камери схову, зал очікування, квиткові каси. Тривалість зупинок на даному маршруті: Великі Береги – 40 хв; Нове Село – 40 хв; Хмільник – 2 год; Кідьош – 40 хв. Туристам пропонується оглянути: Великі Береги – костел 1405 р., Палац Берегіїв у стилі бароко, музей ткацтва; Нове Село – архітектурна пам'ятка – садиба заможної та знатної родини Уйгей XIX ст., реформаторський костел 1421 р., краєзнавчий музей; Хмільник – цілюще джерело, залізничну станцію Хмільник; Кідьош – середньовічна церква 1332 р., реформатський костел – пам'ятник провінціального кам'яного зодчества XII-XIV ст. та Баптистський дім молитви.

Маршрут № 5. Виноградів – Закарпатський – Олешник – Хмільник – Шаланки – Чорний потік – Виноградів – Закарпатський. Посадка пасажирів виконується на станції Виноградів. На даній станції є пасажирські платформи, камери зберігання, багажне відділення, зал очікування, квиткові каси. Тривалість зупинок: Олешник – 30 хв; Хмільник – 45 хв; Шаланки – 40 хв; Чорний потік – 40 хв. На даних зупинках туристам пропонується оглянути: Шаланки – кам'яний храм XIV ст., древні церкви XVII ст.; Хмільник – цілюще джерело; Чорний потік – виноградники; чоловічий монастир; Олешник – церква XVII ст. [2].

Запропоновані маршрути складаються з ділянок, які потрібно запроектувати й збудувати, ділянок, які потребують відновлення, та ділянок, які сьогодні функціонують. У першому випадку всі роботи потрібно починати з нуля, у другому передбачаються відновлювальні роботи нижньої й верхньої будови колії, у третьому необхідно виконати лише ремонтні роботи.

Реалізація програми зі створення мережі вузькоколійних залізниць у Закарпатській області дасть можливість раціонально та ефективно

використовувати природні та історично-культурні ресурси, створити умови для перетворення вузькоколіїних залізниць на туристичні залізниці.

Список використаних джерел

1. Кузнецов В. Г. Перспективи розвитку залізничного туризму України на вузькоколіїних лініях Закарпаття / В. Г. Кузнецов, П. О. Пшінько, І. В. Клименко, А. В. Гуменюк, С. М. Загорулько // Наука та прогрес транспорту. Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – Дніпропетровськ, 2015. – Вип. 4 (58) – С. 23–33.

2. Закарпатська вузькоколіїка майбутнього. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrainer.net/zakarpatska-vuzkokolijka-majbutnogo>

УДК 911.3

Ткачук О.Р., Смочко Н.М.
Мукачівський державний університет
м. Мукачево
natazak@ukr.net

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ МЕРЕЖ У СУЧАСНОМУ ГЕОПРОСТОРИ

Глобалізаційні процеси останніх десятиліть, що проявлялися у суттєвому нарощенні інтеграційних поступів як у межах суб'єктів господарювання, регіональних центрів, так і країн, сформували особливу сферу в міжнародних економічних відносинах – глобальні туристичні мережеві системи.

Основною їх перевагою є можливість об'єднати переваги учасників у єдиний комплекс, реалізувати кумулятивний ефект від конкурентних переваг учасників бізнесу, активно використовувати можливості зниження трансакційних витрат у туристичному бізнесі на основі трансформації міжнародного поділу праці та поглиблення спеціалізації.

Як наслідок, основними якісними особливостями формування глобальних туристичних мереж є міжгалузевий і транстериторіальний характер, колективна відповідальність операторів туристичного ринку за ризики і їх фірмова

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>